

СТЕПАНОВА Г.М., ЗАРУБЕЙ В.В., ЗЕЛЬКІНА Т.Є.

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ІНШОЇ ОСОБИ, ПРАВА ЧИ ЗАКОННІ ІНТЕРЕСИ ЯКОЇ ОБМЕЖУЮТЬСЯ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ**MECHANISM FOR ENSURING THE RIGHTS OF ANOTHER PERSON WHOSE RIGHTS OR LEGITIMATE INTERESTS ARE RESTRICTED DURING PRE-TRIAL INVESTIGATION**

Метою статті є дослідження механізму забезпечення прав іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, визначення особливостей її процесуального статусу у кримінальному провадженні, а також обґрунтування напрямів удосконалення кримінального процесуального законодавства України у сфері забезпечення та захисту прав такої особи. У статті досліджено механізм забезпечення прав іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, а також проблеми нормативного регулювання її процесуального статусу у кримінальному провадженні. Встановлено, що закріплення у Кримінальному процесуальному кодексі України категорії «інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування» стало важливим етапом розвитку механізму забезпечення прав учасників кримінального провадження, однак чинне кримінальне процесуальне законодавство не формує цілісного механізму реалізації відповідних прав і гарантій. Проаналізовано наукові підходи до визначення процесуального статусу такої особи, а також особливості реалізації окремих процесуальних прав під час досудового розслідування. Встановлено, що у правозастосовній діяльності органів досудового розслідування та слідчих суддів виникають труднощі щодо реалізації права на ознайомлення з матеріалами кримінального провадження, права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності, а також права на звернення з клопотанням про закриття кримінального провадження у порядку частини дев'ятої ст. 284 КПК України. Обґрунтовано, що відсутність чіткої законодавчої регламентації процесуального статусу іншої особи та порядку реалізації її прав призводить до неоднорідності правозастосовної практики та створює ризики необґрунтованого обмеження прав людини у кримінальному провадженні. У результаті проведеного дослідження сформульовано висновок про необхідність удосконалення кримінального процесуального законодавства України шляхом конкретизації процесуального статусу іншої особи, визначення системи її процесуальних прав та гарантій, а також удосконалення механізму судового контролю за обмеженням прав і законних інтересів під час досудового розслідування.

Ключові слова: кримінальне провадження, досудове розслідування, інша особа, процесуальний статус, забезпечення прав, судовий контроль, слідчі (розшукові) дії, право на захист, обмеження прав, процесуальні гарантії.

© **СТЕПАНОВА Г.М.** – кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри кримінальної юстиції (Навчально-науковий інститут права та психології Національної академії внутрішніх справ) <https://orcid.org/0000-0003-1280-0163>

© **ЗАРУБЕЙ В.В.** – кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального процесу (Національна академія внутрішніх справ) <https://orcid.org/0000-0001-6690-967X>

© **ЗЕЛЬКІНА Т.Є.** – доктор філософії, доцент кафедри кримінальної юстиції (Навчально-науковий інститут права та психології Національної академії внутрішніх справ) <https://orcid.org/0000-0003-4751-5514>

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

The purpose of the article is to study the mechanism for ensuring the rights of another person whose rights or legitimate interests are restricted during the pre-trial investigation, to determine the features of his procedural status in criminal proceedings, and to substantiate the directions for improving the criminal procedural legislation of Ukraine in the field of ensuring and protecting the rights of such a person. The article examines the mechanism for ensuring the rights of another person whose rights or legitimate interests are restricted during pre-trial investigation, as well as the problems of normative regulation of such person's procedural status in criminal proceedings. It is established that the introduction into the Criminal Procedure Code of Ukraine of the category "another person whose rights or legitimate interests are restricted during pre-trial investigation" has become an important stage in the development of the mechanism for ensuring the rights of participants in criminal proceedings. However, the current criminal procedural legislation does not establish a comprehensive mechanism for the implementation of the relevant rights and guarantees. The article analyzes scientific approaches to defining the procedural status of such a person, as well as the peculiarities of exercising certain procedural rights during pre-trial investigation. It is established that, in the law enforcement activities of pre-trial investigation bodies and investigating judges, difficulties arise in exercising the right to review the materials of criminal proceedings, the right to appeal procedural decisions, actions or omissions, as well as the right to file a motion to close criminal proceedings pursuant to Part 9 of Article 284 of the Criminal Procedure Code of Ukraine. It is substantiated that the absence of clear legislative regulation of the procedural status of another person and the procedure for exercising their rights leads to inconsistency in law enforcement practice and creates risks of unjustified restriction of human rights in criminal proceedings. As a result of the conducted research, a conclusion is formulated regarding the necessity of improving the criminal procedural legislation of Ukraine by specifying the procedural status of another person, defining the system of procedural rights and guarantees thereof, as well as improving the mechanism of judicial control over the restriction of rights and legitimate interests during pre-trial investigation.

Key words: *criminal proceedings, pre-trial investigation, another person, procedural status, ensuring rights, judicial control, investigative (search) actions, right to defence, restriction of rights, procedural guarantees.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку кримінального процесуального законодавства України все більшої актуальності набувають питання забезпечення прав осіб, які безпосередньо не належать до сторони обвинувачення чи захисту, однак під час досудового розслідування зазнають обмеження своїх прав або законних інтересів. Практика застосування положень Кримінального процесуального кодексу України свідчить про те, що проведення слідчих (розшукових) дій, застосування заходів забезпечення кримінального провадження, тимчасове вилучення чи арешт майна нерідко стосуються осіб, процесуальний статус яких залишається недостатньо визначеним [8, с. 42; 14, с. 195].

Запровадження у КПК України категорії «інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування» стало важливим кроком у напрямі посилення процесуальних гарантій та забезпечення належного захисту прав людини у кримінальному провадженні. Разом із тим чинне кримінальне процесуальне законодавство не містить цілісного механізму реалізації прав такої особи, не визначає належним чином обсяг її процесуальних можливостей та порядок їх забезпечення [3, с. 256; 13, с. 112].

У правозастосовній діяльності це породжує низку проблем, пов'язаних із реалізацією права на ознайомлення з матеріалами кримінального провадження, права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності слідчого, дізнавача або прокурора, а також права на звернення до слідчого судді з окремими процесуальними клопотаннями [2, с. 45; 4, с. 331].

Додаткові труднощі виникають у випадках проведення обшуку, арешту майна, тимчасового доступу до речей і документів та інших процесуальних дій, які пов'язані з обмеженням права власності, недоторканності житла чи права на приватне життя [9, с. 74; 11, с. 118].

Відсутність чіткої законодавчої регламентації процесуального статусу такої особи та механізму забезпечення її прав негативно впливає на єдність правозастосовної практики й створює ризики необґрунтованого втручання у права та свободи людини під час досудового розслідування

[1, с. 160; 15, с. 11]. У зв'язку з цим дослідження механізму забезпечення прав іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, а також визначення напрямів удосконалення відповідних положень кримінального процесуального законодавства України є актуальним як у теоретичному, так і у практичному аспектах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика забезпечення прав особи у кримінальному провадженні не є новою для науки кримінального процесу, однак питання процесуального статусу саме іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, набуло самостійного значення порівняно недавно. Це пов'язано з тим, що традиційно наукова увага зосереджувалася переважно на правах підозрюваного, обвинуваченого, потерпілого, захисника та інших класичних учасників кримінального провадження, тоді як особи, які фактично зазнають процесуального обмеження без набуття такого статусу, тривалий час залишалися поза належною увагою законодавця й доктрини [5, с. 7; 7, с. 250].

Окремі аспекти зазначеної проблематики досліджувалися у працях І. В. Гловюк, яка звернула увагу на проблеми нормативної регламентації права іншої особи на закриття кримінального провадження на підставі ч. 9 ст. 284 КПК України [1, с. 158–165]. А. Ю. Гнатюк розглянув питання надання такій особі права на ознайомлення з матеріалами кримінального провадження, що має важливе значення для реального, а не формального забезпечення її процесуальних можливостей [2, с. 44–52]. П. В. Жовтан та Л. Ю. Кравцова проаналізували реалізацію окремих прав іншої особи під час досудового розслідування, акцентуючи увагу на практичних труднощах застосування відповідних положень КПК України [3, с. 256–260].

Вагомий внесок у дослідження цієї тематики зробила В. Черванчук, яка розкрила поняття, сутність і структуру процесуального статусу іншої особи, а також загальні положення щодо забезпечення її прав під час досудового розслідування [13, с. 111–116; 14, с. 195–199]. Окремі питання, пов'язані з повноваженнями слідчого судді щодо закриття кримінального провадження у порядку ч. 9 ст. 284 КПК України, висвітлено у праці В. А. Завтура [4, с. 330–334].

Разом із тим наукові напрацювання у цій сфері поки що не формують цілісного підходу до розуміння механізму забезпечення прав іншої особи. Недостатньо розробленими залишаються питання обсягу її процесуальних прав, порядку їх реалізації, меж судового контролю, а також правових наслідків порушення відповідних гарантій під час досудового розслідування. Саме це зумовлює потребу в подальшому дослідженні зазначеної проблематики.

Метою статті є дослідження механізму забезпечення прав іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, визначення особливостей її процесуального статусу у кримінальному провадженні, а також обґрунтування напрямів удосконалення кримінального процесуального законодавства України у сфері забезпечення та захисту прав такої особи.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: проаналізувати наукові підходи до визначення процесуального статусу іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування; з'ясувати зміст і особливості реалізації її процесуальних прав у кримінальному провадженні; дослідити проблеми забезпечення та захисту прав такої особи під час проведення слідчих (розшукових) дій і застосування заходів забезпечення кримінального провадження; охарактеризувати роль судового контролю у механізмі забезпечення прав іншої особи; сформулювати пропозиції щодо вдосконалення кримінального процесуального законодавства України у відповідній сфері.

Виклад основного матеріалу. Однією з основних засад сучасного кримінального провадження є забезпечення належного захисту прав і свобод людини у процесі здійснення досудового розслідування. Водночас особливістю кримінального процесу є те, що процесуальні рішення, слідчі (розшукові) дії та заходи забезпечення кримінального провадження можуть впливати не лише на підозрюваного чи обвинуваченого, а й на інших осіб, які формально не належать до сторони захисту або обвинувачення, однак фактично зазнають обмеження своїх прав чи законних інтересів [6, с. 123].

Запровадження у КПК України категорії «інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування» стало важливим кроком у напрямі посилення процесуальних гарантій та приведення кримінального процесуального законодавства у відповідність до принципу верховенства права. Водночас аналіз положень КПК України свідчить про те, що законодавець фактично обмежився лише нормативним закріпленням відповідної категорії, не сформувавши при цьому цілісного механізму реалізації її процесуальних прав та гарантій [14, с. 196].

У науковій літературі слушно звертається увага на те, що процесуальний статус такої особи має похідний та ситуативний характер, оскільки виникає у зв'язку із здійсненням процесуальних дій або прийняттям процесуальних рішень, які безпосередньо впливають на права чи законні інтереси особи [8, с. 43]. Саме тому особливістю цього статусу є відсутність чітко визначеного моменту його виникнення та припинення, що ускладнює реалізацію процесуальних прав та доступ до ефективних засобів правового захисту.

На думку В. Черванчук, процесуальний статус іншої особи характеризується наявністю самостійного комплексу прав та законних інтересів, реалізація яких має забезпечуватися у межах кримінального провадження незалежно від належності такої особи до сторони обвинувачення чи захисту [14, с. 197]. Подібний підхід підтримують П. В. Жовтан та Л. Ю. Кравцова, які зазначають, що відсутність належного процесуального механізму реалізації прав іншої особи нерідко призводить до їх формального характеру та ускладнює можливість ефективного захисту порушених прав [3, с. 258].

Одним із найбільш дискусійних питань залишається обсяг процесуальних прав іншої особи та порядок їх реалізації. Насамперед йдеться про право на ознайомлення з матеріалами кримінального провадження, право на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності слідчого, дізнавача або прокурора, а також право на звернення із клопотанням про закриття кримінального провадження [1, с. 160]. Як справедливо зазначає А. Ю. Гнатюк, реалізація права на ознайомлення з матеріалами кримінального провадження має важливе значення для забезпечення інших процесуальних прав такої особи, оскільки без доступу до відповідної інформації можливість ефективного оскарження чи захисту своїх інтересів значною мірою ускладнюється [2, с. 47].

Особливого значення у цьому контексті набуває питання забезпечення прав особи під час проведення слідчих (розшукових) дій. Проведення обшуку, тимчасового доступу до речей і документів, арешту майна або тимчасового вилучення майна безпосередньо пов'язане з обмеженням права власності, недоторканності житла та права на приватне життя. При цьому особа, щодо якої здійснюються відповідні процесуальні дії, не завжди має чітко визначений процесуальний статус і достатній обсяг процесуальних гарантій для захисту своїх прав [9, с. 74].

Суттєвою складовою механізму забезпечення прав іншої особи є належне нормативне визначення процесуальних гарантій реалізації її прав під час здійснення досудового розслідування. У кримінальному процесуальному законодавстві України такі гарантії мають фрагментарний характер і переважно пов'язані з окремими процесуальними інститутами, зокрема судовим контролем, порядком оскарження процесуальних рішень, а також проведенням слідчих (розшукових) дій. Водночас відсутність системного підходу до регламентації процесуального статусу іншої особи призводить до того, що механізм реалізації її прав значною мірою залежить від конкретної процесуальної ситуації та практики застосування відповідних норм КПК України [13, с. 113].

У цьому контексті важливого значення набуває питання моменту виникнення процесуального статусу іншої особи. Чинний КПК України не містить чіткого положення, яке б визначало, з якого саме моменту особа набуває відповідного статусу та процесуальних прав. Фактично підставою для виникнення такого статусу є саме обмеження прав чи законних інтересів особи у межах кримінального провадження. Проте на практиці це часто ускладнює реалізацію права на захист, оскільки особа може тривалий час не бути належним чином поінформованою про можливість реалізації процесуальних прав або порядок їх захисту [10, с. 126].

Проблемним залишається і питання належного повідомлення особи про прийняття процесуальних рішень, які безпосередньо стосуються її прав та інтересів. Йдеться, зокрема, про ухвали слідчого судді щодо арешту майна, надання дозволу на проведення обшуку, тимчасового доступу до речей і документів, а також інші процесуальні рішення, наслідком яких є обмеження конституційних прав особи. У багатьох випадках особа фактично дізнається про існування відповідного кримінального провадження лише після проведення процесуальної дії або застосування заходу забезпечення кримінального провадження. За таких умов реалізація права на ефективне оскарження суттєво ускладнюється.

На думку окремих науковців, одним із ключових елементів механізму забезпечення прав іншої особи має бути своєчасне та повне інформування про обсяг процесуальних прав і порядок їх реалізації [7, с. 252]. У цьому аспекті доцільним видається нормативне закріплення обов'язку вручення такій особі пам'ятки про її процесуальні права за аналогією з іншими учасниками кримінального провадження. Це дозволило б не лише посилити гарантії реалізації права на захист, а й забезпечити більшу визначеність процесуального статусу такої особи.

Окремої уваги потребує питання забезпечення права іншої особи на ефективний судовий захист. Аналіз положень КПК України свідчить про те, що право на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності слідчого, дізнавача або прокурора для такої особи не завжди має чіткий і зрозумілий механізм реалізації. Зокрема, складнощі виникають при визначенні кола процесуальних рішень, які можуть бути оскаржені, а також під час вирішення питання щодо наявності у особи належного процесуального інтересу для звернення до слідчого судді [4, с. 331].

Крім того, чинне кримінальне процесуальне законодавство фактично не визначає процесуальних наслідків порушення прав іншої особи під час проведення слідчих (розшукових) дій або застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Це стосується як порушення порядку проведення обшуку чи арешту майна, так і недотримання вимог щодо належного повідомлення особи або забезпечення можливості реалізації права на правову допомогу. У результаті навіть встановлення факту порушення прав особи не завжди призводить до ефективного поновлення її прав чи усунення негативних наслідків такого порушення [11, с. 118].

Важливим напрямом удосконалення механізму забезпечення прав іншої особи є також конкретизація меж втручання держави у права та свободи людини під час досудового розслідування. Застосування заходів процесуального примусу повинно відповідати принципу пропорційності та здійснюватися виключно у межах, необхідних для досягнення завдань кримінального провадження. При цьому будь-яке обмеження прав особи має супроводжуватися ефективними процесуальними гарантіями судового контролю та можливістю оскарження відповідних процесуальних рішень [9, с. 81].

У зв'язку з цим доцільним видається внесення змін до КПК України у частині більш детального врегулювання процесуального статусу іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування. Зокрема, потребують нормативного уточнення момент виникнення такого статусу, перелік основних процесуальних прав, порядок їх реалізації, а також гарантії доступу до судового захисту. Важливим є і закріплення чітких процесуальних наслідків недотримання прав такої особи під час проведення процесуальних дій, що сприятиме підвищенню ефективності механізму забезпечення прав людини у кримінальному провадженні.

У цьому аспекті важливу роль відіграє механізм судового контролю, який є однією з основних гарантій захисту прав особи у кримінальному провадженні. Саме слідчий суддя повинен забезпечувати дотримання принципу пропорційності між інтересами кримінального провадження та необхідністю мінімізації втручання у права та свободи людини. Разом із тим аналіз судової практики свідчить про неоднорідність підходів до визначення процесуального статусу іншої особи та меж реалізації її процесуальних прав, що негативно впливає на ефективність механізму судового захисту [4, с. 332].

Окрему увагу слід звернути на положення ч. 9 ст. 284 КПК України, яка передбачає можливість звернення іншої особи до слідчого судді з клопотанням про закриття кримінального провадження. І. В. Гловюк справедливо наголошує, що реалізація цього права має важливе значення для забезпечення балансу між інтересами держави та правами особи, однак чинне законодавство не містить достатньо чіткої процедури реалізації такого механізму [1, с. 162].

Таким чином, чинне кримінальне процесуальне законодавство України хоча й містить окремі елементи механізму забезпечення прав іншої особи, проте не забезпечує його системності та ефективності. Відсутність чіткої регламентації процесуального статусу такої особи, обсягу її процесуальних прав та порядку їх реалізації створює передумови для неоднакового застосування положень КПК України та ризики необґрунтованого обмеження прав людини під час досудового розслідування.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що закріплення у КПК України категорії «інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування» стало важливим кроком у напрямі посилення гарантій захисту прав людини у кримінальному провадженні. Водночас чинне кримінальне процесуальне законодавство не формує цілісного механізму реалізації прав такої особи, а окремі елементи її процесуального статусу залишаються недостатньо визначеними.

Установлено, що найбільші труднощі виникають під час реалізації права на ознайомлення з матеріалами кримінального провадження, права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності слідчого, дізнавача або прокурора, а також під час звернення до слідчого судді з окремими процесуальними клопотаннями. Проблемними залишаються й питання забезпечення прав особи у випадках проведення обшуку, арешту майна, тимчасового доступу до речей і документів та інших процесуальних дій, пов'язаних з обмеженням конституційних прав і свобод.

З'ясовано, що відсутність чіткої регламентації процесуального статусу іншої особи та порядку реалізації її прав негативно впливає на єдність правозастосовної практики й створює ризики необґрунтованого втручання у права та законні інтереси особи під час досудового розслідування. У зв'язку з цим важливе значення має удосконалення механізму судового контролю як однієї з основних гарантій захисту прав людини у кримінальному провадженні.

Крім того, проведене дослідження свідчить про необхідність формування більш узгодженого підходу до визначення процесуального становища іншої особи у системі учасників кримінального провадження. Наявність у такої особи окремого комплексу процесуальних прав та законних інтересів фактично підтверджує її самостійне значення у кримінальних процесуальних правовідносинах. У зв'язку з цим подальше вдосконалення кримінального процесуального законодавства має бути спрямоване не лише на формальне розширення процесуальних гарантій, а й на створення ефективного механізму їх практичної реалізації.

Водночас забезпечення прав іншої особи під час досудового розслідування слід розглядати як складову загального механізму забезпечення справедливого кримінального провадження та дотримання принципу верховенства права. Належна процесуальна регламентація порядку обмеження прав особи, своєчасний судовий контроль та ефективні засоби оскарження процесуальних рішень мають важливе значення не лише для захисту прав конкретної особи, а й для забезпечення законності та довіри до системи кримінальної юстиції загалом.

У результаті дослідження зроблено висновок про доцільність удосконалення положень КПК України у частині конкретизації процесуального статусу іншої особи, визначення основних процесуальних прав та гарантій їх реалізації, а також удосконалення механізму їх судового захисту під час досудового розслідування.

Conflict of interest / Конфлікт інтересів

Автори декларують, що не мають конфлікту інтересів стосовно даного дослідження, в тому числі фінансового, особистісного характеру, авторства чи іншого характеру, що міг би вплинути на дослідження та його результати, представлені в даній статті.

Financing / Фінансування

Дослідження проводилося без фінансової підтримки.

Data availability / Доступність даних

Рукопис не має пов'язаних даних.

Use of artificial intelligence / Використання штучного інтелекту.

Під час підготовки статті використовувалась мовна модель штучного інтелекту ChatGPT (OpenAI, GPT-5) як допоміжний інструмент для мовно-стилістичного опрацювання тексту, структурування окремих фрагментів статті та технічного оформлення бібліографічних описів і англійського перекладу анотації та References. Технології штучного інтелекту використовувалися під час підготовки вступних структурних елементів статті, а також окремих редакційних і стилістичних фрагментів основного тексту.

Авторами самостійно здійснювалися підбір та аналіз наукових джерел, опрацювання нормативного матеріалу, формулювання наукових положень, висновків і пропозицій. Усі результати, отримані за допомогою інструментів штучного інтелекту, були додатково перевірені шляхом аналізу положень кримінального процесуального законодавства України, наукових джерел та правозастосовної практики.

Використання технологій штучного інтелекту не вплинуло на самостійність наукових висновків авторів та не визначало результати проведеного дослідження.

Список використаних джерел:

1. Гловюк І. В. Право іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, на закриття кримінального провадження: проблеми нормативної регламентації та реалізації. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2019. № 18. С. 158–165. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vprc_2019_18_22
2. Гнатюк А. Ю. Щодо надання права на ознайомлення з матеріалами кримінального провадження особою, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування. *Полтавський правовий часопис*. 2023. № 1. С. 44–52. DOI: <https://doi.org/10.21564/2786-7811.1.290461>. URL: <https://plr.nlu.edu.ua/article/view/290461>
3. Жовтан П. В., Кравцова Л. Ю. Реалізація окремих прав іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування. *Південноукраїнський правничий часопис*.

мис. 2020. № 4. С. 256–260. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2020.4.43>. URL: <https://sulj.oduvs.od.ua/archive/2020/4/45.pdf>

4. Завтур В. А. Повноваження слідчого судді щодо закриття кримінального провадження: деякі питання тлумачення та практичного застосування норм ч. 9 ст. 284 КПК України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 9. С. 330–334. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-9/81>. URL: https://www.lsej.org.ua/9_2020/83.pdf

5. Процько Г. І. Правовий статус учасників досудового слідства: проблеми реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2012. 21 с.

6. Рожнова В. В. Сучасна концепція кримінального процесу та її відображення у системі завдань кримінального провадження. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2012. № 4. С. 122–128.

7. Соловійова О. Є. Процесуальний статус учасників кримінального провадження як засіб забезпечення прав і законних інтересів. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2023. № 2. С. 249–256.

8. Стефанюк Ю. Правовий статус особи: поняття і класифікація. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 4. С. 42–45.

9. Тарасюк С. М. Кримінальний процесуальний механізм забезпечення конституційних прав особи при проведенні в її житті чи іншому володінні слідчих (розшукових) дій : дис. ... д-ра філософії : 081 «Право». Одеса, 2021. 235 с.

10. Цебинога В. Ю. Кримінальний процесуальний статус іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування. *Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності* : матеріали наук.-практ. конф. Харків : ХНУВС, 2018. С. 126. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/17_05_2018/pdf/142.pdf

11. Циліорик І. І. Гарантії прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження під час проведення слідчих (розшукових) дій : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Львів. 2020. 256 с.

12. Цуцкірідзе М. С. Кримінальна процесуальна діяльність слідчого: теорія та практика : монографія. Київ : Алерта, 2020. 559 с.

13. Черванчук В. В. Загальні положення щодо забезпечення прав іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування. *Юридичний вісник*. 2022. № 1. С. 111–116. DOI: <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i1.2309>. URL: https://yurvisnyk.in.ua/v1_2022/14.pdf

14. Черванчук В. В. Поняття, сутність та структура процесуального статусу іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2020. Вип. 60. С. 195–199. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/02/45.pdf>

15. Черкесова А. С. Гарантії прав і свобод людини при їх обмеженні у кримінальному провадженні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2018. 20 с.

Дата першого надходження статті до видання: 10.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 06.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 20.03.2026